

Seyirci kalmayın!

24.11.2013

Yrd. Doç. Dr. Metin Ersoy / Havadis Gazetesi-Poli

Medyanın çocukların gelişiminde oynadığı olumlu veya olumsuz rolleri fark eden ülkeler bu konuda gerekli görülen düzenlemeleri eğitim sistemlerinde yapmıştır.

“Çocuk ve medya” bu aralar iki popüler kavram. Zira hangi konu medya ile ilişkilendirilirse doğal olarak popüleritesi ve önemi artıyor. Çocukların eğitiminden tutun da gelişmesine kadar geçen sürenin önemini birçok ülke yıllar önce farkına varmış ve bu süreçte medyanın oynadığı rolü de unutmamıştır. Dolayısıyla medyanın çocukların gelişiminde oynadığı olumlu veya olumsuz rolleri fark eden ülkeler bu konuda gerekli görülen düzenlemeleri eğitim sistemlerinde yapmıştır. Yapılan düzenlemeler arasında günümüzün en bilinen çalışması ise okullarda öğrencilere ve daha sonra da ebeveynlere verilen “medya okuryazarlığı” eğitimidir.

Paydaşlar bir yerde

Üzülerek söylemeliyiz ki, bizler akademik anlamda bu kavramla yıllar önce tanışmış olmamıza rağmen, ülkemizde medya okuryazarlığı dersinin okullarda eğitim müfredatına girmesi yeni olmuştur. Bu konuda yapılan hataları daha önceki yazılarımda ele aldığım için tekrar etme ihtiyacı görmüyorum. Hemen yanı başımızda Türkiye’de bu konuda ciddi adımlar atıldı ve atılmaya devam ediyor. Türkiye’de sadece 2013 yılı içerisinde benim takip edebildiğim iki büyük çocuk ve medya kongresi düzenlendi. Radyo Televizyon Üst Kurulu, Başbakanlık Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü ile Çocuk Vakfı önderliğinde yapılan bu kongrelerin ilginç olan tarafı ise olayın paydaşlarını tek bir platformda buluşturuyor olması. İstanbul’da Lütfi Kırdar Kongre Merkezi’nde 14-15 Kasım 2013 tarihleri arasında gerçekleştirilen “I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi”ne çocuklar, anneler-babalar, devlet ve sivil toplum temsilcileri ile akademisyenler katıldı.

Küresel bir sorun

Söz konusu kongre olunca aklımıza sadece akademik bildirilerin sunulduğu bir ortam gelebilir. Ancak bu kongrede çocuklara ve ailelerine de söz hakkı tanınması önemliydi. Zira medyadan en fazla etkilenen kesim olarak çocukları gösterebiliriz. Tabii bu konuda yapılması gerekenler veya alınması gereken önlemleri de sadece

devletten bekleyemeyeceğimiz gibi olayın diğer bir önemli paydaşı da aile fertleri oluyor. Yani ebeveynler çocuklarının televizyon, bilgisayar, tablet gibi çağımızın teknolojik cihazlarıyla geçirdikleri zamanı takip etmekte, karşılaşılan sorunlara yardımcı olmakta ve çocuklarını yalnız bırakmamakla yükümlü görünüyor. Bunu zaten kongrenin amacında da görebiliyoruz: “Çocuk ve medya konusu çok katmanlı olan ve belirsizlikler içeren yerel ve küresel bir sorundur. Tek sorumlu ve sorunlu medya olmadığı gibi, bu konunun tarafları da yalnızca çocuklar ve medya da değildir.”

Toplumsal bağ kurma

Bu yüzdendir ki medyayı iyi okuyabilmek adına çocukları yalnız bırakmayarak kendilerine yardımcı olmalıyız. Ailelerin de sürece dâhil edilmesi bu meşakkatli yolda atılacak adımların sahiplenilmesi adına önemliydi. Aile fertlerinin de medya konusuyla ilgili eğitilmesi ve bilgilendirilmesi sürecin başarıyla ulaşması için önem arz ediyor. Zira günümüzde yeni medya kullanımını projenin amacında da belirtildiği gibi bireye: “...eğitim, öğrenme, okuryazarlık, katılım, yaratıcılık, kimlik ve toplumsal bağ kurma” konusunda yardımcı oluyor. Diğer taraftan ise medyadaki, “ticarileşme, şiddet, pornografi ve ırkçılık başta olmak üzere güçlükleri içerdiği de” (www.cocukvemedyahareketi.org) biliniyor.

Hayat boyu öğrenme

Düzenlenen kongrede “I. Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi” adı altında belirlenen bazı önerileri paylaşmak istiyorum. Toplam 12 maddeden oluşan stratejik amaçlar şunları içeriyor:

1. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin tüm taraflarca bilinirliğini ve benimsenmesini yaygınlaştırmak
2. Çocuk haklarına saygılı medya içerikleri ve uygulamaları geliştirmek
3. Örgün eğitimin tüm kademelerinde medya okuryazarlığı eğitimini geliştirmek
4. Hayat boyu öğrenme sürecinde medya okuryazarlığı becerisini geliştirmek
5. Medyada içerik oluşturma, izleme ve denetim süreçlerinde çocuğun katılımını sağlamak
6. Farklılıklarına bakılmaksızın tüm çocukların eşitlik ve etik kurallar çerçevesinde uygun temsilinin sağlanacağı süreçler geliştirmek.
7. Kültürel değerlerimize uygun, çocuk odaklı medya içerikleri ve yapımlar geliştirmek
8. Çocuk-medya ilişkisine yönelik sivil denetim modelleri geliştirmek

9. Çocuğun tüm gelişim özelliklerini dikkate alacak şekilde “medyaya yönelik” yasal alt yapıyı geliştirmek

10. Aile, çocuk ve eğitimcilerin etkin iletişim kurabileceği, güvenli medya geliştirmek

11. Erken dönemden başlayarak çocukta okuma kültürü geliştirmek

12. Çocuk ve medya ile ilişkili araştırma ve uygulama merkezlerini yaygınlaştırmak

KKTC’de düzenlenebilir

Görüldüğü gibi söz konusu stratejik amaçlar toplumun tüm kesimini ilgilendiren vizyon maddeleri içeriyor. Katılımcı olması ve paydaşların tümünün fikirlerine yer verme arzusu ise teoride iyi görünüyor. Bunun pratikte nasıl olacağını ise bize zaman gösterecek. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Milli Eğitim Bakanlığı ve Yayın Yüksek Kurulu benzer bir çalışmayı KKTC’de yapabilir. Üniversitelerimizin ve sivil toplum örgütlerimizin düzenlenecek olan çocuk ve medya kongresinde gerekli katkıyı yapacağını düşünüyorum.

Toplum sahiplenmeli

Kıbrıs gibi küçük bir ülkede bu tür düzenlemeler daha kolay yapılabilenekte, toplumun neredeyse tüm fertlerine ulaşabilmekteyiz. O bakımdan gerek çocuk hakları, gerek ise çocuk ve medya konusunda düzenlenecek bir kongre ülkedeki birçok sorunu tartışmamıza ve çözmemize zemin hazırlayabilir. Yayın Yüksek Kurulu ve Medya Etik Kurulu her ne kadar da bu konularda hassas olsalar da medya okuryazarlığı konusunda gerekli eğitimin hem öğrencilere hem de ailelere verilmesi gerekiyor. Böylece toplum bireylerinin konu hakkında bilgilendirilmesi ve konunun herkes tarafından sahiplenilmesi sağlanmış olur. Kongrenin afişlerinde de öne çıkarıldığı gibi; çocukların yeni medya düzeni içerisinde yaşadıklarına “seyirci kalmayın!”

